

Mats och Cecilia Olsson
info@holmsberg.se

Slutliga villkor för att minska fosforförluster från åkermark

Beslut

Miljöprövningsdelegationen godkänner ingiven utredning och avslutar provotiden.

Miljöprövningsdelegationen beslutar att fastställa följande slutliga villkor avseende djurhållning på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1 i Kalmar kommun, miljöprövningsdelegationens beslut meddelat den 28 augusti 2018, dnr 551-4691-17.

- 20 a. Anpassad skyddszon ska anläggas utmed Ljungbyån enligt utredningens beskrivning. Åtgärden ska vara genomförd inom ett år från att beslutet vunnit laga kraft. Den ska vara insådd med vallgräs. Fröblandningar som innehåller växter som gynnar insekter får blandas in. Skötsel av zonen ska ske enligt villkor 20.
33. Tvåstegsdiken ska anläggas enligt utredningens beskrivning. Utformningen ska anpassas efter vattenflödet i dikena. Dikenas slänter och terrass ska så långt som möjligt vara vegetationsklädda. Dikena ska underhållas så att bästa möjliga rening uppnås. Dikena ska vara anlagda inom 18 månader från att beslutet vunnit laga kraft. Villkoret gäller under förutsättning att tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken kan erhållas eller att åtgärderna kan utföras efter anmälan om vattenverksamhet.
34. En kombinerad våtmark och bevattningsdamm ska anläggas enligt utredningens beskrivning. Den ska vara anlagd inom ett år från att beslutet vunnit laga kraft. Anläggningen ska utformas och nyttjas så att våtmarksdelen inte torkar ut till följd av bevattningen.

Våtmarkerna (även befintliga) ska skötas så att de fungerar på bästa möjliga sätt för att minska fosforförluster från omgivande åkermark.

2022-08-19

Tillsynsmyndigheten kan godkänna en förlängning av tiden för genomförande av villkor 20 a, 33 och 34 om det finns skäl för det.

Redogörelse för ärendet

Tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Kalmar län meddelade den 28 augusti 2018, dnr 551-4196-17 Mats och Cecilia Olsson, tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken, till befintlig och utökad jordbruksverksamhet i form av anläggning för djurhållning på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1 i Kalmar kommun. Tillståndet omfattar djurhållning med maximalt 1 370 djurenheter av djurslagen gris, häst och får. Frågan om vilka villkor som slutligt ska gälla för placering och utformning av anläggningar för att fånga fosfor till vattendrag sköts upp. Sökanden skulle enligt beslutet genomföra följande utredning:

U 1. Sökanden ska med hjälp av sakkunnig expertis utreda och utifrån förutsättningar i området bedöma lämplig placering och utformning av:

- Fosfordammar/våtmarker
- Tvåstegsdiken
- Anpassade skyddszoner/översilningsområde
- Ev. andra åtgärder med syfte att minska fosforförluster från åkermark, som t.ex.
- gödselseparering

Utredningen ska minst innehålla:

- Beskrivning av åtgärdernas omfattning samt redovisning på karta
- Skötsel på lång och kort sikt
- Årliga kostnader (med beräkning).
- Tidplan för åtgärdernas genomförande

Utredningen med förslag till slutgiltiga villkor ska lämnas till Miljöprövningsdelegationen senast 2 år efter att tillståndet tagits i anspråk.

Ärendets handläggning

Sökandens redovisning inkom den 30 mars 2022. Den 20 maj sändes ärendet på remiss till Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun och Länsstyrelsen Kalmar län.

Annonsering har skett i ortspressen den 28 maj. Yttrande har inkommit från Samhällsbyggnadsnämnden och Länsstyrelsen. Yttrandena har översänts till sökanden som den 4 juli inkom med synpunkter.

2022-08-19

Sökandens förslag till villkor och åtagande

Sökanden yrkar på att slutliga villkor ska omfatta genomförande av:

- Anpassad skyddszon på cirka ett hektar stort område som lutar mot Ljungbyån
- Kombinerad våtmark och bevattningsdamm med en total yta på 4 ha
- Tre tvåstegsdiken med en längd på 610 m (tvåsidigt), 720 m (ensidigt) respektive 800 meter (tvåsidigt).

Sökandens redovisning

Erosionskartor framtagna av SLU visar att risken för erosion i närheten av huvudgården i Holmsberg är förhållandevis liten. En kombinerad våtmark och bevattningsdamm är planerad att anläggas med en total yta på 4 ha. Den kombinerade våtmarken och dammen kommer ha ett snittdjup på 1,25 meter, en vattenyta på ca 3 ha och vatten kommer att pumpas från ett dike. Rensning och underhåll genomförs efter behov. Kostnad för anläggande är beräknad till 1,2 miljoner kr. Med en avskrivningstid på 10 år och 5 % ränta är den årliga kostnaden 150 000 kr (första året 180 000 kr). Genomförande av åtgärden kan ske hösten 2022. Vattenuttag för bevattning ger genom högre skördar ett större upptag av växtnäring, särskilt under torra år. Klimatförändringarna leder till extrema väderförhållanden med mycket ojämn nederbörd och torra perioder under försommaren och sommaren. Genom att säkra högre skördar genom bevattning minskar kväve- och fosforförrådet i marken. Välutvecklade grödor och höga skördar är den bästa garantin för låga fosforförluster.

I tre diken kan tvåstegsdiken anläggas antingen på båda sidor eller bara på en sida beroende på ägarförhållanden. Skötseln består av rensning vart tredje år och ev. putsning. Anläggningskostnad för åtgärden är 354 000 kr. Årlig kostnad för investering och skötsel är beräknad till 59 000 kr (första året 67 850 kr). Åtgärden kan genomföras inom sex månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

Nära Ljungbyholm finns mark som lutar mot ån, där en anpassad skyddszon på ca 1 ha kan anläggas. Området planeras att sås in med en flerårig blommande träda som kommer att vara permanent under 5 år. Anläggningskostnaden är beräknad till 2 000 kr. Den årliga kostnaden för skördebortfall och skötsel är ca 10 400 kr. Åtgärden kan genomföras inom 6 månader efter att beslutet vunnit laga kraft under förutsättning att hänsyn tas till årstiden, eftersom skyddszonen måste anläggas under vegetationsperioden.

Inkomna yttranden

Samhällsbyggnadsnämnden, Kalmar kommun har i yttrande anfört bland annat följande: De åtgärder som anges i utredningsvillkoret är viktiga för att kunna förhindra växtnäringssläckage. Det centrala är att respektive åtgärd placeras där den gör störst nytta. Utredningen redovisar vilka möjligheter det finns inom verksamhetens areal, samt

2022-08-19

hänvisar till erosionskartorna från SLU för att hitta den bästa placeringen samtidigt som hänsyn tas till odlingsmarken. Bedömningen är att placeringen av de olika åtgärderna föreslås där de gör nytta. Samhällsbyggnadskontoret tillstyrker utredningen. Med tanke på att vissa åtgärder bara kan utföras vissa tider på året och att handläggningstiden för länsstyrelsen och miljöprövningsdelegationen kan variera anser samhällsbyggnadskontoret att genomförandetiden sätts till senast 12 månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

Samhällsbyggnadskontoret tillstyrker att prövotidsutredningen godkänns samt anser att följande villkor föreskrivs.

- Alla de föreslagna åtgärderna i prövotidsutredningen ska genomföras av verksamheten (anpassad skyddszon, kombinerad våtmark och bevattningsdamm samt tvåstegsdiken).
- Åtgärderna ska genomföras inom 12 månader efter att beslutet har vunnit laga kraft. Tillsynsmyndigheten bör få möjlighet att förlänga genomförandetiden om det skulle uppstå oförutsedda händelser som kan påverka utförandet av respektive åtgärd.

Länsstyrelsen Kalmar län har i yttrande anfört följande.

Länsstyrelsen anser att åtgärder ska genomföras men att placering och utformning av åtgärderna är av stor betydelse. Länsstyrelsen vill även tillföra att små våtmarker/fosfordammar troligen kan vara en mycket effektiv åtgärd för att minska transport av näringsämnen i området utifrån dominerande jordart, framför allt om det finns befintlig täckdikning i området som mynnar i de berörda dikena/vattendragen.

Länsstyrelsens bedömning är att genomförande av åtgärder är viktiga för att minska läckaget och transporten av näringsämnen. Åtgärder som anges i utredningen är relevanta och kan ha en bra effekt för att förhindra transport av växtnäringsämnen på berörda fastigheter. Länsstyrelsen bedömer att effekt av föreslagna åtgärder, och därmed huruvida föreslagna åtgärder är tillräckliga, är svårt att bedöma. Detta då åtgärdernas placering är beskriven i utredningen, men inte åtgärdernas utformning. Utformning är av stor relevans för åtgärdernas effekt avseende näringsretention.

Åtgärdernas utformning och placering

Vad gäller de föreslagna tvåstegsdikena så saknas det beskrivningar av utformning. Utifrån jordart (silt) på platserna för (och delvis uppströms) de föreslagna tvåstegsdikena finns förutsättningar för att tvåstegsdikena kan ha en effekt och minska transporten av fosfor samt öka denitrifikation av kväve. För att ett tvåstegsdike ska fungera på ett bra sätt är utformningen väldigt viktig. Detta innebär till exempel att respektive tvåstegsdike bör ha en terrassbredd som är anpassad för vattenflödet på platsen för att inte sköljas bort vid

2022-08-19

höglöde. Vidare bör terrassen vara bredare om den är ensidig. Denna information saknas i redovisningen. Även idag förekommande vegetation i/vid vattendrag/dike kan fylla en viktig funktion genom stabilisering, näringsupptag och beskuggning.

Vad gäller den planerade bevattningsdammen/våtmarken saknas information om utformning utöver medeldjup och storlek. Vad gäller en våtmark så krävs grunda områden med vegetation för en effektiv kväverening (denitrifikation). Vidare är det viktigt att inte torrlägga de grunda områdena först, vilket kan vara svårt att undvika i kombination med bevattning. Vad gäller den föreslagna bevattningsdammens/våtmarkens placering så är den delvis inritad på kärrtorv (SGUs Kartvisare). Torv bryts ner när den syresätts vilket är anledningen till att dikad torvmark sjunker årligen. I samband med nedbrytningen frigörs klimatgaser. Vidare finns det studier som visar att nedbrytningen även leder till ett ökat läckage av kväve till vatten. Schakt i torvmark kan leda till ytterligare syresättning av torv, vilket leder till ökad avgång av klimatgaser och troligen även ökat läckage av kväve till vatten. Även de tidigare anlagda bevattningsdammarna/våtmarkerna är anlagda på kärrtorv.

Övriga åtgärder av intresse

I redovisningen saknas en beskrivning av huruvida det finns täckdikning/dränering och var de i så fall mynnar. Med rätt placering vid till exempel en mynnande dränering till ett dike/vattendrag eller i ett mindre dike med mycket dräneringsvatten kan en åtgärd som tar liten yta i anspråk (till exempel en mindre fosfordamm) ha en stor effekt på näringsretentionen och därmed vara en mycket kostnadseffektiv åtgärd.

Sökandens synpunkter

Sökanden har lämnat följande synpunkter över inkomna yttranden.

Länsstyrelsens yttrande innehåller några synpunkter gällande den planerade våtmarken, bland annat skriver man att man saknar information om utformning. Gården har den 22 januari 2021 fått ett beslut från länsstyrelsen om våtmarken med diarienummer 535-4455-2020. Beslutet innehåller 10 punkter med föreläggande och försiktighetsmått som ska följas. Vi har påbörjat arbetet med att anlägga våtmarken enligt beslutet och har för avsikt att slutföra arbetet under 2022. I övrigt har vi inget att erinra.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökandens utredning uppfyller de krav som ställts i utredningsvillkoret, att den uppskjutna frågan kan avgöras och att prövotiden därmed kan avslutas.

2022-08-19

Föreslagna åtgärder

Miljöprövningsdelegationen anser att anläggandet av den anpassade skydds-zonen i anslutning till Ljungbyån kommer att leda till minskad fosforförlust.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att villkor 20 i grundtillståndet avser anpassade zoner och att samma skötselregler bör gälla även för den nu tillkommande ytan.

Tvästegsdiken är en åtgärd som har många fördelar jämfört med konventionella diken. Förutom att minska kväve- och fosforförluster, har tvästegsdiken även en flödesdämpande effekt och de kan öka den biologiska mångfalden. Utformningen av diken är viktig för att uppnå en fullgod effekt, vilket länsstyrelsen har anfört i sitt yttrande. Detta bekräftas också av Jordbruksverkets vägledning *Från idé till fungerande tvästegsdike* (16:15), som beskriver både funktion och anläggning av tvästegsdiken. Länsstyrelsen har vidare anfört att vegetation längs med diken kan fylla en viktig funktion för vattenlivet genom beskuggning. Vid anläggning av tvästegsdiken bör därför så långt som möjligt befintlig vegetation sparas. Miljöprövningsdelegationen bedömer att åtgärden kan ha god effekt för att minska fosforförluster och att kostnaden för anläggandet är rimlig. Eftersom åtgärden ska prövas enligt 11 kap. miljöbalken och det sannolikt kommer att finnas begränsningar av när den får utföras bedömer miljöprövningsdelegationen att 18 månader är en rimlig tid för när åtgärden ska vara utförd. Det åligger sökanden att verka för att erforderliga tillstånd eller beslut erhålls.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att den kombinerade våtmarken och bevattningsdammen som redovisas i den ingivna utredningen och som sökanden har påbörjat anläggning av, är en konkret åtgärd som minskar fosforförlusterna till vattendrag. Bevattning av grödor leder till en ökad skörd, vilket ökar bortförseln av fosfor i marken. Enligt utredningen är erosionsrisken i området förhållandevis liten. Risken för fosforförlust via läckage genom markprofilen, är förmodligen större. Det talar för att nyttan med ökad bevattning är stor.

Bevattningsdammen är planerad att kombineras med en våtmark. För att uppnå en så bra rening som möjligt av fosfor är våtmarkens utformning viktig. När bevattning från dammen sker är det viktigt att våtmarken inte torkar ut eftersom det skulle minska den fosforreducerande effekten. Miljöprövningsdelegationen anser därför att våtmarken alltid bör ha stående vatten för att upprätthålla en god funktion och bibehålla en god reningseffekt. Miljöprövningsdelegationen bedömer att åtgärden kan ha god effekt för att minska fosforförluster och att kostnaden för anläggandet är rimlig.

Förutom ovanstående åtgärder finns två befintliga våtmarker, med en sammanlagd areal om 5 ha. Eftersom de har redovisats som befintliga åtgärder och ingår i utredningen för

2022-08-19

att minska fosforförluster från åkermarken bör även dessa våtmarker omfattas av krav på underhåll och skötsel.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Kalmar län. I beslutet deltog ordförande Lina Bladfors och miljöszakunnig Lotta Bohman. Föredragande har varit miljöskyddshandläggare Ann-Charlotte Olsson.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Information om hur Länsstyrelsen Kalmar län behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Bilagor

1. Kungörelsedelgivning och hur man överklagar
2. Kungörelse

Kopia

Naturvårdsverket

Havs- och Vattenmyndigheten

Jordbruksverket

Aktförvararen, Kalmar kommun

Tillsynsmyndigheten, Samhällsbyggnadsnämnden, Kalmar kommun

Miljöenheten

Beate Leggedör

UPPLYSNING OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Miljöprövningsdelegationen förordnar enligt 49 § delgivningslagen att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelseannons införs i Barometern och Post & Inrikes Tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1 i Kalmar samt hos aktförvararen i Kalmar kommun, Storgatan 35 A i Kalmar.

Delgivning anses ha skett när två veckor har förflutit från datum för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom tio dagar införs i ovannämnda tidningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Växjö. Observera att överklagande skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Kalmar län, 391 86 KALMAR eller per e-post till kalmar@lansstyrelsen.se. Miljöprövningsdelegationen prövar om överklagandet inkommit i rätt tid innan det skickas vidare till domstolen.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagande ska innehålla

- diarienummer för beslutet som överklagas,
- vad som anförs mot beslutet och på vilket sätt det bör ändras,
- kontaktuppgifter så att eventuell kommunikation i ärendet kan ske effektivt.

Ombud

Om frågan hanteras via ombud ska en fullmakt för detta bifogas överklagandet.

Ytterligare upplysningar

Vid frågor, kontakta gärna som den som varit föredragande i beslutet via länsstyrelsens växel på telefonnummer 010-223 80 00.

Överklagande ska vara Miljöprövningsdelegationen tillhanda senast den **23 september 2022**.

Miljöfarlig verksamhet, slutliga villkor

Mats och Cecilia Olsson har fått beslut om slutliga villkor avseende åtgärder för att minska fosforförluster till vattendrag. Verksamheten bedrivs på fastigheterna Ölvingstorp 13:2 och Kulltorp 6:1 i Kalmar kommun.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1 i Kalmar och hos aktförvararen i Kalmar kommun, Storgatan 35 A i Kalmar.

Beslutet kan överklagas hos Mark- och Miljödomstolen i Växjö genom skrivelse som lämnas till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen Kalmar län, 391 86 KALMAR eller skickas till kalmar@lansstyrelsen.se. Delegationen måste ha fått skrivelsen senast **den 23 september 2022**. Ange dnr. 3081-2022.